

Valóságos könyvtár – könyvtári valóság. Könyvtár- és információtudományi tanulmányok 2016. Szerk. Kiszl Péter, Boda Gáborné Köntös Nelli. Budapest, ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet. 2017. 255–262.

EGYETEMEK, MAGÁNSZEKTOR ÉS A KÖNYVTÁRAK

NEMES LÁSZLÓ

Magyar Információtudományi Alapítvány, elnök

ABSZTRAKT

Az egyetemek, illetve a főiskolák nemcsak az oktatást és a nevelést támogatják, hanem más szolgáltatásokat is nyújtanak, vagy kellene nyújtaniuk polgáraiknak. E szolgáltatások közül kettőben érdekeltek, van/lehet feladatuk a felsőoktatási könyvtáraknak: az oktatáshoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatásokban, valamint az egyéb kategóriába tartozók közül a versenytárs- és sajtófigyelésben (külső információgyűjtés, és annak rendszerezése). A felsőoktatásra jellemző, hogy nem csupán a meglévő tudást és a kutatási eredmények információit adja tovább a tanulmányokat folytatóknak, hanem a kötelező kutatási tevékenység révén új tudás is keletkezik benne. Emellett célja a résztvevők egyéni fejlesztésén túl az eredmények társadalmi hasznosítása, a tudást tehát ki kell juttatni az intézmények falain kívül. E folyamat menetét vizsgálom a versenyszféra irányába. Ugyanakkor ez a folyamat kétirányú, s a könyvtárak szerepe különösen fontos, hiszen időt állóan és mindenki által hozzáférhetően tárolják nemcsak az adott intézményben, hanem akár az azon kívül keletkező tudást is. A tanulmány forrását a szakirodalom feldolgozásán túl azon interjúk és beszélgetések adják, amelyeket 2013 őszén, majd 2014 nyarán a Tallinni Nyári Egyetem tudásmenedzsment kurzusának keretei között, valamint a 2015. október 18–24. közötti észt- és lettországi utam során rögzítettem a Tallinni és a Tartui, valamint a Lett Állami Egyetem oktatóival.

A 2015 novemberében a Valóságos könyvtár – könyvtári valóság című konferencián a könyvtári és tudásmenedzsment szektor egy sajátos szeletét, a felsőoktatási könyvtárak, valamint a tudás- és információkezelés külföldi gyakorlatát szemléltettem. A választott példák a Baltikumból, elsősorban Észt- és Lettországból valók. Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa Kelet- és Észak-Európa egy sajátos, unikális helyzetben lévő régióját, valamint a témához kapcsolódó könyvtári vonatkozásokat, párhuzamba állítva a hazánkban jellemzőkkel.

Témaválasztásomnak három oka volt.

Elsősorban az, hogy doktori kutatásom fókuszában a felsőoktatás és a magánszektor között létrejövő információ- és tudásáramlási modellek állnak, különös tekintettel a bölcsész- és humántudományi területekre. A tudományterületi specifikációra azért van szükség, mert a kutatásba fektetett források gyorsabb megtérülése miatt a műszaki, orvosi és természettudományi területeken ez sokkal erőteljesebben kutatott és fejlesztett témakör. Ugyanakkor jogos a kérdés, hogy ebben a folyamatban mi a könyvtárak, tudásközpontok, tudásallokáló szervezetek, illetve azok egyes egységeinek szerepe? A felsőoktatási intézmények és a cégek érdemi kapcsolata nem jelenthet csupán kommunikációt, így az túlmutat a felsőoktatási intézmények kommunikációs, illetve PR szervezeti egységein.

Másodsorban az indokolta a témaválasztást, hogy a Baltikum országainak az elmúlt negyed században zajlott gyökeres működési átalakulása sokféle vizsgálati lehetőséget kínál. 1989–1991 között a korábbi államjogi, politikai és hatalmi kereteik megváltoztak, utóbbi kettő Magyarországnak a rendszerváltáskor tapasztalt útkereséséhez hasonló. Bár az egyes országok helyzete hazánktól eltérő mértékben romlott – például Észtországban gyakorlatilag megszűnt a korábbi teljes államapparátus. Ugyanakkor jelenleg mind Észtország, mind Lettország, mind Magyarország az Európai Unió és a NATO tagja, noha e hasonlóságok ellenére igen eltérő utakat jártak be. A balti államok lakossága hazánknál sokkal kevesebb, gazdasági szerkezetük – különösen Észtország esetében, ahol a GDP-t nem 5-6 nagyvállalat, hanem a belső fogyasztás tartja fenn – is eltérővé vált.

Témaválasztásom harmadik oka a személyes tapasztalat és érdeklődés, amelynek kezdete 2013-ra, az észt Oktatási és Kutatási Minisztériumban végzett munkám időszakára nyúlik vissza. 2013–2015 között megismerkedtem tartui és tallinni egyetemek oktatóival, az észt felsőoktatási rendszer működésével és a finn oktatási rendszerrel fenn tartott kapcsolatával, valamint az európai oktatási rendszerekben elfoglalt helyzetével.

Tanulmányom alapján a szakirodalom forrásain túl azon interjúk és beszélgetések jelentik, amelyeket 2013 őszén és 2014 nyarán a Tallinni Nyári Egyetem tudásmenedzsment kurzusának keretei között, valamint a 2015. október 18–24. közötti észt- és lettországi utam során rögzítettem a tallini és a tartui, valamint a Lett Állami Egyetem oktatóival.

Az oktatás legmagasabb szintjei az egyetemi képzések

A társadalom szerveződése – amelynek célja összefogni és ezáltal biztosítani az emberi civilizáció(k) létrejöttét és fennmaradását – különböző rendszerekből épül fel. Ezek közül az egyik legfontosabb – a társadalom nem fizikai, hanem kulturális újratermelődését biztosító – rendszer az oktatás, amely minden társadalomnak szükségszerűen központi funkcióját kell, hogy képezze, hiszen a tudást generációról generációra tovább kell adni.¹

Az oktatás funkcióit a következő főbb pontokban lehet összefoglalni:²

- a kultúra újratermelése,
- az egyének személyiségének alakítása,
- a társadalmi struktúra újratermelése, alakítása vagy konzerválása,
- a gazdasági működés, illetve növekedés elősegítése,
- a politikai rendszer legitimálása.

A kultúra összes definíciójában közös, hogy az adott társadalom fennmaradásához szükséges tapasztalatokat, ismereteket, normákat tartalmazza, összegezve azokat a tudáselemeket, amelyek meghatározzák az adott közösség egészét, illetve tagjait, valamint egyes rendszereinek, alrendszereinek működését. A tudás minden társadalom antropológiai konstans tényezője, hiszen minden emberi cselekvés a tudáson alapul.³

Az információmenedzsment szempontjából viszont e meghatározások árnyalhatók. Halász Gábor úgy fogalmaz, hogy a kultúra meghatározó része a tudás, amely a tudományok ismereteit és a mindennapi élet gyakorlásához szükséges ismereteket is magában rejt. Az adat-információ-tudás-bölcsesség piramist vizsgálva én inkább azt mondanám, hogy a kultúra ismerete, elsajátítása már a tudás szintje fölött álló bölcsesség szinten értelmezhető.

Az oktatás ezen ismeretek átadását biztosítja a következő nemzedékekben. Így amikor oktatásról beszélünk, a tudás újratermeléséről is szólnunk⁴ – hiszen ezek a kultúra, a társadalmi bölcsesség egy-egy elemét reprodukálják. Ebben a folyamatban az oktatás persze nem egyedüli és kizárólagos szerepet betöltő, hiszen a nem formális, nem szervezett keretek között zajló reprodukció is nagyon fontos.

Akár a 2015-ben elfogadott Magyar Képesítési Keretrendszerre (MKKR), akár más országok képesítési rendszereire, illetve az Európai Képesítési Keretrendszerre (EKKER), vagy akár az UNESCO által jóváhagyott az Oktatás Egységes Nemzetközi Osztályozási Rendszerére (ISCED) tekintünk, a felsőoktatásban nyújtott képzések egyértelműen a képzési rendszer csúcsát jelentik: nemcsak az átadott tananyagok mennyisége növekszik, hanem azok rendezettsége is. Információs szempontból már nem feltétlenül csak információk és tudás átadásáról beszélünk, hanem az új tudás létrehozásának elvárt képességéről is.

Az egyetemek, illetve a főiskolák nemcsak az oktatást és a nevelést támogatják, hanem más szolgáltatásokat is nyújtanak polgáraiknak. Emellett különböző mértékben, de jelen van bennük az oktatás és a kutatás kettőssége, egymásra épülése is. Értelemszerűen az oktatáshoz kapcsolódó kutatás (illetve sokszor az attól független kutatás) az egyetemeken elvileg markánsabban jelenik meg, mint a főiskolákon, hiszen e két képzési forma elkülönítésében is ez az egyik fő szempont.

A szolgáltatások – tehát minden, ami nem az oktatást jelenti – az alábbiak szerint csoportosíthatók:⁵

- az oktatáshoz közvetlenül kapcsolódó, nélkülözhetetlen információs szolgáltatások: a könyvtárak,
- adminisztrációs szolgáltatások, tanulmányi, doktori hivatalok,
- saját és külföldi hallgatók mobilitását elősegítő szolgáltatások,
- szociális szolgáltatások (pl.: kollégiumok, diákotthonok),
- szabadidős, fizikai és mentális egészség megőrzéshez kapcsolódó szolgáltatások (pl. sportlétesítmények, kortárssegítők),
- a képzéseket kiegészítő gyakorlatorientált képzési szolgáltatások (pl. karriertervezés, tréningek, állásinterjúkra való felkészítés, életpálya-tanácsadás),
- az oktatás és kutatás finansziális háttérét segítő szolgáltatások (pl. pályázatfigyelés és pályázatírás),
- egyéb, kiegészítő szolgáltatások: kommunikáció, versenytársfigyelés, információgyűjtés, illetve elemzés. Ezek jelen pillanatban vagy nem működnek, vagy ahol vannak rá kezdeményezések, még nem jelentősek, mivel a magyarországi felsőoktatási piac versenye jelen pillanatban nem teszi ezt szükségessé. Várhatóan ez 5–10 éven belül meg fog változni az állami támogatáspolitikára, és ennek következtében az intézményi finanszírozási szerkezet és az egymás közötti versenyhelyzet változása miatt.

E szolgáltatások közül kettőben érdekelték, van/lehet feladatuk a felsőoktatási könyvtáraknak, amelyek az intézmények információs szolgáltatói. Nevezetesen az első pontban (oktatáshoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások), valamint a nyolcadik pontban jelzett egyéb szolgáltatások közül a versenytárs- és sajtófigyelésben (külső információgyűjtés, és annak rendszerezése) láthatnak el feladatokat.

Az egyetemek és a magánszektor kapcsolata

A felsőoktatási intézmények és a piac kapcsolatának kutatása nem újdonság, hiszen ez alapvetően meghatározza előbbieik képzési kínálatát, gazdasági mozgásterét, egyszóval autonómiáját. Ian McNay 1996-ban publikált elmélete szerint az egyetemeknek négy típusa különíthető el:

- kollegiális módon irányított egyetem,
- bürokratikus módon irányított egyetem,
- cégszerűen működő egyetem,
- vállalkozó egyetem.⁶

Burton R. Clark elmélete⁷ szerint három fajta tipikus felsőoktatási rendszer létezik, aszerint, hogy melyik szereplőnek érvényesül leginkább a befolyása:

1. az állami: amikor az állam mint szabályzó, megrendelő, illetve fenntartó irányítja a felsőoktatási intézményeket,
2. a piaci: amikor azok a céges szereplők határozzák meg a felsőoktatási intézmények működését, akikkel üzleti, támogatói kapcsolatban állnak,
3. a szakmai: amikor az egyetemek működésében a belső, oktatói, professzori körök befolyása érvényesül.

Természetesen tiszta formában egyik sem működik, viszont e három típus három „erőteret” határoz meg minden országban a felsőoktatás működését illetően.

Az innovációs folyamatok erősödése révén a három szereplő (állam – piac – szakma) egymáshoz való viszonya megváltozott a Clark-féle modell 1980-as éveket tükröző alapfelálláshoz képest. Ez Magyarországra különösen igaz, ahol a rendszerváltozást követően az addig gyakorlatilag nem létező magánszektor létrejött, és az ezredfordulót követően kialakuló start-up és innovációs láz még inkább felpörgette. Ugyanakkor a versenyképességét alapjaiban meghatározó innovációs rendszer egyik legfontosabb részét az akadémiai, felsőoktatási szektor alkotja, amely azonban nem saját belső autonóm szabályozási rendszere szerint működik. Az állam által meghatározott akkreditációs, szabályozási és – az intézmények közel 40%-ban (hallgatói és oktatói létszámot tekintve több mint kétharmadában) – finanszírozási kérdésében az állam a döntéshozó. Ennek következtében a három szektor között egyfajta függőség alakult ki. A vállalkozói szektornak előnye származik abból, ha kooperál a felsőoktatási intézményekkel, ezért érdekeltté vált a kapcsolatok kialakításában. Az együttműködés nemcsak mikro-, hanem makrogazdasági szinten is haszonnal jár, ezért az állam is érdekelt ezek támogatásában. A felsőoktatási intézmények viszont azzal szembesülnek, hogy hiába növekszik az állami szabályozás mértéke, a források nem biztosítják a folyamatos fejlesztésekhez szükséges tőkét, amelyeket viszont projektszerűen a magánszektorból, elsősorban az ipari szereplőktől tudnak beszerezni – ezért ők is nyitnak az üzleti szektor felé. E folyamat nem csak Magyarországon figyelhető meg. A vállalkozó egyetemi modell az észak-európai országokban (e tekintetben Észtország is ide sorolandó) is meghonosodott. Az észt felsőoktatási szereplők közül Finnországban a Helsinkii, míg Észtországban a Tartui Egyetem az, amely klasszikus tudományegyetemként az akadémiai elvárásoknak megfelelően működik, míg a többi egyetem ellépett a szolgáltatói egyetemi modell felé, azaz kutatásaikat a magán-

szektor felől érkező megrendeléseknek megfelelően orientálják. A kulcsszó a vállalkozás lett, az intézmények és az oktatók sikerességét részben a kialakított és működő kapcsolatokban mérik, az intézmények pedig folyamatos partnerkeresésben vannak, valamint a képzési portfóliójukban a vállalkozásfejlesztés, az e-kormányzat, valamint az információtechnológia vonalat erősítik.⁸ Ez természetesen a műszaki és természettudományos területen érzékelhető leginkább, a Tallinni Egyetem vezető szerepét e folyamatban ez indokolja, valamint ahogy többen is fogalmaztak: a Tartui Egyetem megőrizte arisztokratikus, azaz klasszikus tudományegyetemi felépítését és működését. E modellekben az egyetemi könyvtárak szerepe is felértékelődik, hiszen már nemcsak az intézmények belső kutató, illetve tanulmányaikat folytató rétegének igényeit kell megfelelően szolgálniuk, hanem az intézményi tudástérképet reprezentálva kifelé is nyitottnak kell lenniük.

Magyarországon az ezredfordulót követően több tanulmány is megjelent a témában. Ezek elsősorban közgazdasági oldalról vizsgálták az egyetemek és az ipar kapcsolatát, és mutatták be a tudás keletkezését, típusait és transzferét a Clark-modellben is felsorolt szereplők (felsőoktatási intézmény, magánszektor, valamint az állam) között. Varga Attila az 1992-es tanulmány alapján úgy fogalmaz, hogy a felsőoktatási intézményekben dolgozók, vagy tanulmányaikat folytatók vásárlásai – az úgynevezett kiadási hatás – mellett a tudáshatás, azaz a felsőoktatási intézményből a magánszektor felé áramló tudományos, műszaki, technológiai vagy gazdasági tudás hat leginkább az intézmények környezetében működő cégekre. E megállapítást jómagam is elfogadom, kiegészítve azzal, hogy mindezekon túl az intézmények kapcsolati hálót, valamint viselkedési és probléma-megoldási formákat is közvetítenek, amelyek szintén a tudástranszfer részei. Varga négy tudásáramlási módot különböztet meg:

1. publikálás, szakirodalmi közlemények, szabadalmak révén terjedő eredmények,
2. személyek formális vagy informális kapcsolatai révén létrejövő tudástranszfer az egyetemi és vállalati szereplők között. Ebben mind a vezetői szintű, mind a munkavállalók elhelyezkedésén alapuló kapcsolatok benne vannak,
3. tudásdiffúzió, azaz formálisan az egyetemokről értékesített tudás révén,
4. a felsőoktatási intézmények fizikai létesítményeinek (például laboratórium és a könyvtár) használata, valamint véleményem szerint, a könyvtár esetében az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások igénybe vétele révén.⁹

Mindezeket a későbbiekben bemutatott módszerek és eljárások alapján még kiegészítem két típussal:

1. a formális oktatásban való részvétel. Ez lehet hallgatói oldalról, azaz a cégek vesznek igénybe továbbképzéseket, illetve lehetséges oktatói oldalról, amikor céges szereplőket vonnak be az oktatásba, óratartás, értékelés vagy gyakorlat biztosítása révén;
2. megrendelő típus, amikor a felsőoktatási intézmény kutatási irányát a magánszektorból érkező megbízások határozzák meg.

Baltikumi tapasztalatok

2013–2015 között három alkalommal volt lehetőségem hosszabb-rövidebb ideig Észtországban, illetve Lettországon dolgozni, illetve kutatni. Általánosságban elmondható,

hogy az állam felsőoktatási szerepe gyengébb ezen országokban, különösen Észtországban, viszont az oktatói alkalmazási feltételek szigorúbbak, például meghatározott időközönként minden oktató státuszát felülvizsgálják – az intézményi, cégekkel közös – kutatásokban való részvétel, a publikációk száma, a sikeres témavezetettek száma és további szempontok szerint. Ez azt eredményezi, hogy az intézmények belső rendszere is ezen elvárás mentén alakul. Az intézményi könyvtárak is ezen aktív kapcsolat következtében erősebb szerepet töltenek be az információallokációban, és nem csak kész tudásegységeket szolgáltatnak.

2013-ban a Tartui Egyetem IdeaLab nevű kezdeményezésével ismerkedtem meg. Kalev Kaarna az IdeaLab vezetője (2013–2014) elmondta, hogy kezdeményezése egy karoktól független program, amely 11 hétig olyan környezetet teremt a résztvevő hallgatóknak, ahol interdiszciplináris csoportokban dolgoznak ötleteiken. A program végén egy különböző cégek képviselőiből álló zsűri értékeli a pályamunkákat, a helyezettnek pedig anyagi forrásokhoz is juthatnak. A vállalkozói szektor ugyanakkor nemcsak az értékelésben vesz részt, hanem mentorként, ötletinspirátorként, kihívás megfogalmazóként is jelen lehet. Az IdeaLab program nem egyedi kezdeményezés, Horvátországban és Lettországban is működik. Hazánkban is voltak, illetve vannak más névvel működő, de hasonló elvre épülő programok. Az ELTE Innovációs Klubban 2013 őszén jelentették be, hogy az ország egyik legjelentősebb egyeteme is csatlakozik a BusinessLab néven futó hazai kezdeményezéshez.

E kezdeményezések a korábban említett tudás- és információáramlási lehetőségek közül egyértelműen az oktatási rendszerbe történő bevonást célozzák, amelyben mind-egyik szereplő win-win szituációba kerül. Ugyanakkor hatékony működtetéséhez mindenképpen szükséges az intézményi innovációs és tudásmenedzsment központ, valamint a könyvtár bevonása. E folyamatban az intézményi könyvtár nemcsak kész tudásegységeket szolgáltat, hanem az új ötletek megvalósításának információs háttérét is biztosítja.

A Tallinni Egyetem nyári egyetemén külön kurzust szerveztek Sirje Virkus és Aira Lepik professzor asszonyok a digitális tudásmenedzsmentről. A kurzus különös figyelmet fordított a változásmenedzsmentre, amely a digitális változások következtében előálló intézményi kihívásokra keresi a megoldást. Az intézmények átalakulása magában foglalja, hogy azonosítják a különbséget az információ- és tudásmenedzsment között, valamint felismerik, hogy az IT fejlesztésen túl az információszolgáltató rendszereiket is át kell alakítaniuk. Mindezt nehezíti, hogy a felsőoktatásban jelenleg már nemcsak tanulnak, hanem dolgoznak is digitális bennszülöttek és digitális migránsok, akiknek nem feltétlenül a technikai értelemben vett tudása, hanem használati attitűdjei térnek el komolyan egymástól. Ezt a folyamatot segítheti a tudásmenedzsment, amely nemcsak a tudás megalkotását, hanem megosztását, valamint kommunikációját is magában foglalja. Ennek a mentalitásnak, illetve a korábban említett értékelési elvárásnak köszönhetően jellemző a kutatócsoportban történő működés. A kutatócsoportok természetesen sok szempontból eltérnek egymástól, például a szociális területen nagyon erős a német nyelvű közös munka, míg az információ- és könyvtártudomány területén – ahogy Ba-

rátné Hajdu Ágnes a Valóságos könyv – könyvtári valóság II. konferencián tett pontosításában is jelezte – a saját szaknyelv kifejtése kiemelten fontos kérdés.

A Lett Állami Egyetemen tett látogatásom során Baiba Holma-val, a Könyvtár- és Információtudományi Intézet korábbi vezetőjével készítettem interjút. Elöljáróban elmondható, hogy Lettországból az állami szerepvállalás erősebb, mint Észtországból, s ez a felsőoktatás terén is látható. A könyvtárosképzésből évente kikerülő többsége állami munkahelyen, kb. kétharmaduk könyvtárakban, illetve az emlékezet szektornak nevezett intézményekben (levéltárak, múzeumok, kutatóhelyek) helyezkedik el. A magánszektor felvevő hatása kevesebb, általában azok vállalnak munkát ebben a szektorban – elsősorban bankokban, IT-cégekben, illetve rendszergazdaként –, akik az alapképzést követően gazdasági vagy IT-irányban tanulnak tovább mesterszakon. Az üzleti szektor felé azért is kevés a kapcsolat, mert jelenleg még nem tudják pontosan elhelyezni a könyvtáros diplomát a portfóliójukban. A tudásmenedzsmentet már kezdik érteni, az elkövetkező időszakban várható a felfutás, de a szintén oktatott record menedzsmentnek még egyáltalán nem látják a helyét. A képzés különlegessége ugyanakkor az, hogy eltérően hazánktól – ahol a levéltár mesterszak alapvetően a történettudományhoz kapcsolódik –, Rigában a könyvtár szakon belüli szakirányként működik. Ennek oka, hogy információmenedzsment szempontok alapján a két területet közelebbinek ítélik meg, s ezáltal az információmenedzsment vertikális és horizontális rendezőelvvel is megismerkedhetnek a képzésben résztvevők. A visszajelzések alapján az oktatott információkeresési módszerek és információs technológiák a legfontosabb készségek a projektmenedzsment, valamint a kultúratudományi tárgyak mellett. A Lett Nemzeti Könyvtár vezetője, a szak egyik oktatója úgy fogalmazott, hogy az intézménynek nem azt kell megtanítani, „hogyan csináld”, hanem azt, hogy „hogyan gondolkodj”. Az intézményi tudástranszfer kapcsolatok esetében formális alumni rendszer nem áll rendelkezésre a visszacsatolások összegyűjtésében, ez jelen pillanatban még tanszéki szinteken működik csak. A könyvtár szerepe a képzésben elsősorban az információs műveltségre és a külföldi adatbázisok bemutatására korlátozódik. A használati statisztikák szerint a Társadalomtudományi Kar könyvtárának használói között kevesebb, mint 3%-ot tesznek ki a nem kari felhasználók. Az Egyetemi Könyvtár valamelyest nagyobb aránnyal rendelkezik, mivel a külföldi hallgatók elsősorban oda iratkoznak be, valamint az újságírók is azt használják, de a magánszektor még nem érdeklődik a szolgáltatások iránt. Mindennek az lehet az oka, hogy az intézményben – bár van karrierközpont-jellegű szervezeti egysége, amely állásbörzétet szervez –, nem működik innovációs központ, amelynek ezen kapcsolatok megalapozása lenne az egyik feladata.

Összegzés

Tanulmányomban igyekeztem rövid kitekintést adni az üzleti szektor és a felsőoktatás közötti kapcsolat működéséről Európa egy másik szegletén, valamint ennek információ- és tudásmenedzsmenti vonatkozásairól, a könyvtárak és a könyvtárosképzés helyéről és helyzetéről.

Látható, hogy a területen az elméleti potenciál ellenére nemcsak hazánkban, hanem más országokban is vannak elmaradások a globális szakmai trendekhez képest. Ugyanakkor látszik, hogy az információmegosztás globálisabbá válása révén a felsőoktatási intézmények e kihívásokat nem kerülhetik meg, és ezt különösen gyorsítja, ha a finanszírozásban egyre nagyobb arányban lesz szükség a magántőke bevonására. Utóbbi viszont csak akkor érkezik, ha számára nyertes szituációban ő is jut valamihez: a képzett munkaerőn túl olyan tudáshoz, amelyet saját innovációs folyamataiban fel tud használni.

Irodalom és jegyzet

- ¹ ERICSON, D. P.: Az oktatási rendszer általános elméletének a lehetősége. In: Oktatási rendszerek elmélete: szöveggyűjtemény. Szerk. Halász Gábor, Lannert Judit, Budapest, Okker Kiadó, 1997. 67–92. p.
- ² HALÁSZ Gábor: Az oktatási rendszer. Budapest, Műszaki Kiadó, 2001. 216 p.
- ³ HALÁSZ Gábor: i. m. 10–25. p.
- ⁴ FARKAS János: A tudástermelés alakulásának történeti mintái. In: A tudásalapú társadalom kialakulása Magyarországon. Szerk. Tamás Pál, Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2006. 12–35. p.
- ⁵ Ezek egy részét a jelen hatályos 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról végrehajtási rendelete (87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet) megnevezi (I. melléklet 2. bb).
- ⁶ BÁLINT Julianna [et al.]: AVIR kézikönyv (stratégiaalkotás, VIR, stratégiai mutató, adattár, felsőoktatás). Forrás: [https://www.felvi.hu/felsooktatasi-muhely/avir/kiadvanyok/kezi\[-\]konyv/ebook/!Avir_ebook/index.html#ebook:menuItem_1](https://www.felvi.hu/felsooktatasi-muhely/avir/kiadvanyok/kezi[-]konyv/ebook/!Avir_ebook/index.html#ebook:menuItem_1) [2016. január 8.]
- ⁷ CLARK, B. R.: The Higher Education System. Berkeley, University of California Press, 1983. XIII, 315 p.
- ⁸ VARGA Attila: Az egyetemi kutatások regionális gazdasági hatásai a nemzetközi szakirodalom tükrében. = Közgazdasági Szemle, 51. évf. 3. sz. 2004. 259–275. p. Forrás: <http://epa.oszk.hu/00000/00017/00102/pdf/4szvarga.pdf> [2016. május 31.]
- ⁹ VARGA Attila: i. m.; LUKÁCS Péter: A felsőoktatás rendszere. In: Tudásalapú társadalom kialakulása. Szerk. Tamás Pál, Új Mandátum Könyvkiadó, 2006. 17–144. p.; VARGA Katalin: A felsőoktatási könyvtár. In: Könyvtárosok kézikönyve 3. Szerk. Horváth Tibor, Papp István, Budapest, Osiris Kiadó, 2001. 133–155. p.

Nemes László 2010-ben szerzett diplomát az ELTE informatikus könyvtáros, 2013-ban pedig a felsőoktatás- és tudománymenedzsment szakán, 2016-ban sikeres államvizsgát tett levéltár szakon. Az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskola Könyvtártudomány Doktori Programjának hallgatója. 2008 óta az ELTE Könyvtári Nap főszervezője, az első és a második Masters of Library and Information Science konferencia főszervezője. 2009-től a Magyar Információtudományi Alapítvány kuratóriumi elnöke. Jelenleg a Nemzeti Közzolgálati Egyetem számára kifejlesztendő e-learning tananyagok tárolását biztosító virtuális könyvtár kidolgozásának szakmai koordinációját végzi.